

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Тарих факультеті
Археология, этнология және музеология кафедрасы

Бекітілді
Тарих факультетінің Ғылыми кеңесінде
Хаттама № 2 «29 қыркүйек» 2025 ж.
Факультет деканы _____ Байғунаков Д.С.

SPA 6308 «АНТРОПОГЕНЕЗДІҢ ЗАМАНАУИ МӘСЕЛЕЛЕРІ» ПӘНІ БОЙЫНША
ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН ЖҮРГІЗУ БАҒДАРЛАМАСЫ

«7M02219-Археология» білім беру бағдарламасы
2 курс, көктемгі семестр
5 кредит

Алматы 2025 жыл

Пәннің қорытынды емтихан бағдарламасын құрған: PhD докторы, аға оқытушы
Ержанова А.Е.

Пәннің қорытынды емтихан бағдарламасы: «7М02219-Археология» білім беру
бағдарламасы негізінде әзірленген.

Археология, этнология және музеология кафедрасы мәжілісінде қаралды және
ұсынылды

«_02_» _09__ 2025 ж., хаттама № _1_

Кафедра меңгерушісі _____Жуматаев Р.С.

Оқыту және білім беру сапасы бойынша

академиялық комитеттің төрайымы _____ Бижанова М.Т.

«_05_» _09__ 2025 ж., хаттама № _1_

Кіріспе

Магистранттар «**Антропогенездің заманауи мәселелері**» пәні бойынша емтиханды жазбаша-офлайн форматта тапсырады.

Бағдарлама «Универ» жүйесіне жүктелді.

I. Қорытынды емтихан бағдарламасын өткізу тәртібі:

1. Емтихан жазбаша түрінде өткізіледі.
2. Емтиханның өтуін қадағалу бақылау камералар, оқытушылардың кезекшілігі арқылы жүзеге асады.
3. Емтихан сұрақтары «Универ» жүйесіне үш блокқа бөлу арқылы енгізіледі.

II. Қорытынды емтихан бағдарламасының регламенті:

1. Емтихан кесте бойынша өткізіледі.
2. Емтихан тапсыру ережесіне сай, магистрант емтиханға 30 минут қалғанда аудиторияда болуы керек.
3. Емтихан қабылдау ұзақтығы 2 сағат.

III. Қорытынды емтихан бағдарламасының ережелері:

1. Емтихан барысында магистрант ұялы телефон, оқулықтар, дәптер, құлаққап және т.б. бөгде заттарды ұстауға, өзімен бірге алып кіруге тыйым салынады. Сонымен қатар басқа студенттермен сөйлесуге, артық қимыл жасауға, артына қарауға болмайды. Емтихан барысын бейне бақылау арқылы мониторинг тобы бақылап отырады. Аталған ережелерді бұзу фактісі анықталса, студент емтиханнан шығарылады.

IV. Қорытынды емтихан бағдарламасының нәтижелері:

1. Студенттердің жазбаша жұмыстарын пән оқытушысы тексеріп, баллдарды «Универ» жүйесіне енгізеді.
2. Оқытушы барлық студенттердің баллдарын мұқият тексеріп, емтихан тізімдемесін «Универ» жүйесінде сақтайды.
3. «Универ» жүйесіндегі қорытынды тізімдемеге студенттердің баллдары 48 сағаттың ішінде қойылуы тиіс.
4. Емтихан нәтижелері бақылау камералардың нәтижелері негізінде қайта қаралуы мүмкін.
5. Егер студент емтихан тапсыру ережесін бұзса, студенттің емтихан нәтижелері жойылады.

Қорытынды емтихан 15 аптада алған білімнің нәтежиесі ретінде жазбаша түрде жүргізіледі. Төмендегі тақырыптар бойынша тапсырмалар беріледі:

Төмендегі тақырыптар бойынша тапсырмалар беріледі:

Кіріспе. Пәннің мақсаты мен міндеттері

Қола дәуірін зерттеудің теориялық-әдістемелік негіздері

Археологиядағы хронология ұғымы және кезеңдену принциптері

Қола дәуірінің абсолюттік және салыстырмалы хронологиясы

Қола дәуірінің археологиялық мәдениеттерін кезеңге бөлудің теориялық негіздері

Қазақстандағы ерте қола дәуірі: Афанасьев және Ямная дәстүрлері және олардың хронологиясы

Орта қола дәуірі: мәдени-тарихи процестер және кезеңденуі

Кейінгі қола дәуірі: мәдени трансформациялар және хронологиялық шектер

Андронов мәдени-тарихи қауымдастығы: кезеңдену мәселелері

Кейінгі қола дәуірі ескерткіштерінің кезеңденуі

Беғазы-Дәндібай мәдениеті және оның хронологиялық орны

Аймақтық кезеңдену мәселелері (Сарыарқа, Солтүстік, Шығыс және Оңтүстік Қазақстан)

Қола дәуірінің соңындағы өтпелі кезең (қола—ерте темір дәуірі)

Қазіргі археологиядағы қола дәуірін кезеңдеудің өзекті мәселелері
Пәнаралық деректер (геология, палеоботаника, изотоптық талдау) және кезеңдену

Емтихан тапсыру кезінде қабілетті болуы тиіс:

- Қола дәуірінің хронологиясы мен кезеңденуіне қатысты негізгі ғылыми тұжырымдамаларды, әдістерді және теориялық негіздерді білу және түсіну
- Қазақстан аумағындағы қола дәуірінің кезеңдену жүйелерін (ерте, орта, кейінгі қола) және олардың аймақтық ерекшеліктерін зерттеулердің негізінде түсіндіру.
- Палеоантропологиялық деректерді жүйелеу және ғылыми тұрғыда бағалау. Адамның морфологиялық және психологиялық ерекшеліктерін салыстыра қарастыру.
- Қазақстан аумағындағы қола дәуірінің кезеңдену жүйелерін анықтайды. Қазіргі кезеңдегі ерте, орта, кейінгі қола материалдарын талдайды
- Талдаулар негізінде қай кезеңдерге жататынын және аймақтық ерекшеліктерін айқындай алады.

Әдебиеттер тізімі:

- 1 Құрманқұлов Ж.Қ., Байгунаков Д. С. Қазақстанның қола дәуірі. Алматы, 2008. 192 б.
- 2 Байпаков К.М., Таймагамбетов Ж.К. Археология Казахстана. Учебное пособие для студентов исторических факультетов вузов. – Алматы, 1993., 362 с.
- 3 Нұржанов А. Ұлы жібек жолы және ортағасырлық Қазақстан. Алматы: Рауан, 2018.
- 4 Степанова Н. Ф., Мерц И. В. Новое о локальных вариантах афанасьевской культурно-исторической общности // Культуры Азиатской части Евразии в древности и средневековье. Самарканд : Самаркандский государственный университет, 2021. С. 332–337.
- 5 Шевнина И. В., Логвин А. В. Могильник эпохи бронзы Халвай III в Северном Казахстане. 247 с.
- 6 Motuzaite Matuzeviciute G. Climatic or dietary change? Stable isotope analysis of Neolithic–Bronze Age populations from the Upper Ob and Tobol River basins / G. Motuzaite Matuzeviciute, Yu. F. Kiryushin, S. Zh. Rakhimzhanova, S. Svyatko, A. A. Tishkin, T. O’Connell. // The Holocene. 2016. Vol. 26. —Issue 10. — Pp. 1–11. doi: <http://hol.sagepub.com/content/early/recent> (дата обращения: 04.09.2023 г.);
- 7 Motuzaite Matuzeviciute G. et al. The extent of cereal cultivation among the Bronze Age to Turkic period societies of Kazakhstan determined using stable isotope analysis of bone collagen // Journal of Archaeological Science. 2015. Vol. 59. Pp. 23–34
- 8 Новоженев В. А. Коммуникации и транспорт страны Маргуш в пространстве и во времени // Труды Маргианской археологической экспедиции. Т. 6. Памяти Виктора Ивановича Сарианиди / Гл. Ред. Н. А. Дубова. — Москва : Старый Сад, 2016. С. 361–377.
- 9 Зайцева Г. И. Радиоуглеродная хронология памятника Гонур-депе / Г. И. Зайцева, Н. А. Дубова,
- 10 А. А. Семенов, П. Реймар, Дж. Мэллори, Х. Юнгер. // Труды Маргианской археологической экспедиции. М.: Наука, 2008. Т. 2. С. 166–178
- 11 Бейсенов А. З, Варфоломеев В. В. Беғазы зираты. Орталық Қазақстан Беғазы-Дәндібай дәуірінде. Алматы: Інжу маржан, 2008. 126 б.
- 12 Варфоломеев В. В. Кент и его округа (некоторые итоги социокультурного анализа памятников Восточной Сарыарки) // Степная цивилизация восточной Евразии. Астана: Култегін, 2003. Т. 1.

- 13 Оразбаев А. М. Северный Казахстан в эпоху бронзы // Тр. ИИАЭ. 1958. Т. 5. С. 216-283.
- 14 Оразбаев А. М., Омаров Г. К. Некоторые итоги археологического исследования Восточного Казахстана // Проблемы изучения и сохранения исторического наследия. — Алматы: КазНУ, 1998. С. 9-71.

Ресурстар:

Microsoft Office Word

Зерттеушілік инфрақұрылымы

«Археология, этнология және антропология» ғылыми-зерттеу орталығы – әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Археология, этнология және музеология кафедрасы, 4-5 кабинет; ҚР ҒжЖБ министрлігі Ғылым комитеті «Ш.Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты», 3 қабат.

Мәліметтердің кәсіби ғылыми базасы

1.Интернет.

2.ПОЭК бөлімі.

Интернет-ресурстар

1.<http://elibrary.kaznu.kz/ru.univer.kaznu.kz>.

2. [faraibi_univesity](http://faraibi.univesity.kz)

ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУДЫ КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ

Пән: «Қола дәуірінің хронологиясы мен кезеңдену мәселелері» бойынша жазбаша тапсырмасы

Форма: жазбаша (оффлайн). Платформа: Univer АЖ

Балл		ДЕСКРИПТОРЛАР				
Критерилер	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»		
	1 сұрақ. Максималды балл – 33 балл					
	30-33 балл	23-29 балл	15-22 балл	8-14 балл	0-7 балл	
Курстың теориясы мен тұжырымдамасын білу және түсіну	"Өте жақсы" деген баға қазіргі қола дәуірінің хронологиясы мен кезеңдену мәселелері бойынша жаңаша тұжырымдарды саралап, аудиторияда өткен сабақты толық меңгеріп, терең ғылыми тұжырым жасап, үш сұрақтың толық жауап жазу.	"Жақсы" деген баға барлық жауап толық, бірақ кейбір мәселелер қамтылмаған, қазіргі кездегі еліміздегі кезеңденудің жаңаша зерттелуі, көрсетілмеген, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінде қате жіберілген. Жауапта стилистикалық қателіктердің болуы, терминдердің	"Қанағаттанарлық" деген баға билетте ұсынылған сұрақтардың толық емес жариялануын қамтитын жауап үшін қойылады, негізгі ерекшеліктерді, үстіртін дәлелдейді, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді, сұрақтардың	Қойылған сұрақтарға дұрыс жауап жазбай, қате дәлелдеу, дұрыс емес қорытынды жасау.	Негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.	

		дұрыс қолданылмауы мүмкін.	мазмұнын ашпайды.		
--	--	----------------------------	-------------------	--	--

2 сұрақ. Максималды балл – 33 балл

Балл Критерилер	30-33 балл	23-29 балл	15-22 балл	8-14 балл	0-7 балл
Таңдалған әдістеме мен технологияны нақты практикалық тапсырмаларға қолдану	Қола дәуірінің хронологиясы мен кезеңдену мәселелеріне қатысты сұрақтарды толық орындау, қойылған сұрақтардың мазмұнын ашу, курстың практикалық мәселелерін шешу.	Оқу тапсырмасын ішінара орындау, курстың практикалық міндеттерін толық аша алмау, ғылыми тұжырымдарды дұрыс жеткізе алмау.	Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер беріледі. Ұсынымдар маңыздылау емес, мұқият талдауға негізделмеген және таяз. Дәлелдер үстіртін қолданылады.	Тапсырманы шешудің ұтымсыз әдісі қолданылған, сұрақтар жалпылама жазылған, зерттеулерді аз немесе мүлдем қолданбаған, нормадан асатын қателіктер мен кемшіліктер бар.	Сұрақпен жауаптың мазмұны сәйкес келмейді. Практикалық ұсынымдар мүлдем жоқ немесе өте төмен сапада. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.

3 сұрақ. Максималды балл – 34 балл

Балл Критерилер	30-34 балл	23-29 балл	15-22 балл	8-14 балл	0-7 балл
Таңдалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, алынған нәтиженің негіздемесі	Оқу тапсырмасын толық орындап, қойылған сұраққа жан-жақты, дәлелді жауап беру, курстың практикалық мәселелерін шешу. Қарастырып отырған пәнге байланысты терминдерді қолдану, ғылыми тұжырымдар жасау.	Тұжырымдамалық материалдың пайдалануда 3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдардағы кішігірім қателіктерге жол беріледі, бұл тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейді.	Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы ментуралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлсіздіктердің болуы.	Тапсырма өрескел қателіктермен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылған.	Тапсырма орындалмады, қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмады. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.